

Şehrin Nafızası

YeniGün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT KÜLLÜĞÜ

CİLT: 6 • SAYI: 13

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

17 MAYIS 2024 CUMA

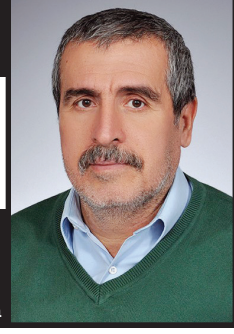

**KONYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

**KONYA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA**

**KERVANSARAYLARIMIZ
YENİDEN NEFES ALIYOR**

MİLLİ BAYRAMLAR

**SADIK
GÖKÇE**

sadikgokce@hotmail.com

Mayıs ayı Türk tarihi açısından önemlidir. Bu ayda iki önemli tarihi olay gerçekleşmiştir.

Birinci olay, 29 Mayıs 1453 tarihinde Doğu Roma İmparatorluğu yıkılarak İstanbul Türk topraklarına katılmıştır.

İkinci olay, işgal altında bulunan İstanbul'dan yola çıkan Mustafa Kemal Paşa Samsun'a çıkarak Millî Mücadeleyi başlatmıştır.

Bu iki olay da önemlidir ve Türk Milleti tarafından bayram olarak kutlanmaktadır. Bu bayramlar aynı zamanda bizim millet olma vasfımızı destekleyen ve milli şuurun oluşmasına katkıda bulunan kutlamalardır. Ancak son yıllarda üzülerken görüyoruz ki bu iki özel tarihten birisi önemini artırarak kutlanmaya devam ederken diğeri göz ardı edilmeye hatta unutturulmaya çalışılıyor. Bu konuyu düşünürken aklıma gelen bir soruyu araştırdım. İstanbul'un fetih günü Osmanlı Devleti (idaresi) döneminde de kutlanmış mı? Kutlandı ise ne tür etkinlikler yapılmış?

Baktığım kaynaklarda böyle bir kutlama yapıldığına dair bir ifade bulamadım. İstanbul'un fetih tarihi ilk defa 1910 yılında İttihat ve Terakki tarafından kutlanılmış. Kutlama günü de ne hikmetse 11 Haziran olarak alınmış. İlk kutlama teklifi daha önceki yıllarda Yine İttihat ve Terakki yöneticileri tarafından saraya teklif edilmiş. Ama Sultan Abdülhamit bu teklifi Rum vatandaşların rencide olacağı gerekçesi ile reddetmiş.

1953 yılında düzenlenilmesi düşünülen fethin 500. Yılı kutlamaları da o yıllarda

iktidarda bulunan Demokrat Parti iktidarı tarafından Yunanistan alınır diyerek iptal edilmiş. Devletin katılmadığı bu kutlamalar halk tarafından kutlanmıştır.

Milli bayram kutlamaları Cumhuriyetin ilanı ile resmi olarak kutlanmaya başlamış. Bu kutlamalar cumhuriyetle birlikte başlayan milletleşme serüveninin getirdiği eylemlerdir. Son zamanlarda Türk Milleti kavramı yerine başka kavramlar konulmaya çalışıldığı için özellikle Cumhuriyet rejimi tarafından konulan kutlamalar gevşemiş hatta resmi makamlar bu kutlamaların dışında kalmaya gayret eder hale gelmiştir. Osmanlı döneminde İstanbul'un fethi kutlamaları yapılıyor muydu sorusunun cevabını ararken aklıma bu dönemde bir devlet marşı olup olmadığı sorusu geldi. Aynı kaynaklara bu konu için de baktım. Böyle bir marş yokmuş. Sadece 1910 yılında Tevfik Fikret tarafından kaleme alınan ve Lübnanlı Vadiye Sabra tarafından bestelenen bir marşa tesadüf ettim. "**Biz fedai milletiz, mert oğlu mert Osmanlıyız**" dizesi ile başlayan bu marş Fransa'da büyük ilgi görmüş, İstanbul'da yapılan bir yarışmada da birinci olmuştur.

Yine bugün coşku ile kutladığımız Malazgirt Zaferinin yıldönümü olan 26 Ağustos da Cumhuriyet döneminde kutlanmaya başlayan milli bayramlarımızdan birisidir. Bugün Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait zafer günleri coşku ile kutlanırken İs-

İÇİNDEKİLER

- MİLLİ BAYRAMLAR
- **SADIK GÖKÇE**
- ATATÜRK İLE İLGİLİ İKİ ANI
- **MUSTAFA ÖZCAN**
- YUNUSÇA SEVGİ PROJESİ ÜZERİNE
- **FATMA TUTAK**

- SİZİN KAÇ LEYLANIZ VAR?
- **SERPİL YALÇINKAYA**
- HEM BAYRAM HEM GEZİ
- **ANUŞ GÖKÇE**

tikal Harbi ile bağlantılı veya cumhuriyet dönemine ait önemli olayların gerçekleştiği günler ve zafer günleri kutlamaları resmi makamlar tarafından görmezden geliyor. Halbuki bu devletlerin hepsi Türk Milletinin kurduğu devletlerdir. Hiç birisi diğerinden farklı değildir. Üç devletin de hatta bunlara Büyük Selçukluyu ilave edip dört devleti meydana getiren de aynı millettir diyebiliriz.

Türk Milleti olarak bu topraklarda var olmak istiyorsak milli bayramlara önem vermeli ve gençlere ve çocuklara Türklük şuurunun aşılanabileceği bu günleri çok özel hazırlıklarla kutlamalıyız.

Osmanlı Medreselerinde "TARİH" dersleri okutulduğuna dair bir nota da rastladım. Şayet bu konuda bilgi sahibi olanlar varsa konuyu inceleyip benimle paylaşabilirler. Arzu ederlerse gönderdikleri yazıyı bu sayfalardan paylaşabilirim. Ama edindiğim bilgilere dayanarak medreselerde tarih dersi okutulmadığını söyleyebilirim. Peki cumhuriyet ile veya İttihat ve Terakki ile başlayan milli zaferlerin kutlanması, Türk tarihi ile ilgili derslerin okullara konulması ve bu alanda kitapların ya-

zılması çok aşikâr iken hangi kaynaklara dayanılarak yazılan kitapların yanı ve tarafsız olmadığını savunuyoruz. Elbette bu yazılan kitaplar batılı kaynaklara dayanılarak hazırlanmıştır. Çünkü Tarih Bilimi metodolojisini onlar buldu ve onların elçi ve seyyahlarının hatıratlarından bilgilere ulaşıyoruz.

Bugüne kadar 17 ve 18. Yüzyıllarda bir Türk tarafından yazılmış bir hatırat bulunmadı. Sadece devletin resmi vakanüvisleri tarafından kaleme alınmış notlar var. Bunların tarafsız olacağını düşünemeyiz çünkü padişahlara sunulan notlar bunlar. Padişah aleyhine olan doğruları yazmak için yürek ister...

Son söz; bu topraklarda sonsuza kadar kalmak istiyorsak milli bayramlara çok önem vermeliyiz. Kutlamalarda milli şuurunu çıkaracak söylem ve eylemleri ön plana çıkarmalıyız. Ve en önemlisi, hiçbir dönem arasında ayrımcılık yapmadan bütün dönemlere sahip çıkmalıyız. Nefesimizi daha büyük bir Türkiye'nin nasıl kurulabileceği yolunda harcamalıyız. Burasının Türkiye olduğunu ve burada yaşayan millete de Türk Milleti denildiğini unutmamalıyız.

MESNEVÎ'NİN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

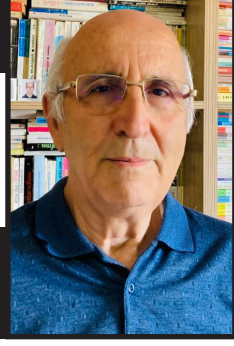

کر توکل می کنی در کار کن
کشته کن پس تکیه بر جبار کن

Tevekkül ediyorsan çalışmak hususunda
tevekkül et; kazan da sonra Allah'a dayan.
(Hz. Mevlânâ)

TEVEKKÜL

Önce ekin ek, sonra tevekkül et, ekmeden derilmez,
Çalış, sebeplere sarıl, amelsiz menzile erilmez.
17 Mayıs 2024 (Ahmet Sevgi)

ATATÜRK İLE İLGİLİ İKİ ANI

MUSTAFA
ÖZCAN

Öncelikle söyleyelim: Bu anılar, 23 Nisan Çocuk ve Egemenlik Bayramı vesilesiyle buraya aktarılmıştır... Az bilinen ve pek çoğumuzun gözünden kaçmış anılar oldukça kanaatineyim. İlk anı, gazeteci Mehmet Kemal Kurşunluoğlu'ya aittir, öteki anı ise ressam ve yazar Malik Aksel'in kaleminden çıkmıştır.

Mehmet Kemal, 11 Nisan 1920'de Ankara'da doğmuştur. Ankara Lisesi mezunudur. DTCF'nde okumuştur. Birçok gazetede fıkra yazarlığı yapmış, röportajları çıkmıştır. Gençlik dergisinde (Şubat 1942) yılında ilk şiiriyle edebiyat dünyasına adım atan Mehmet Kemal'in imzasına pek çok dergide rastlanmaktadır. Birçok kitabı vardır: En önemlileri şunlardır: Şiirlerini, Birinci **Kilometre** (1945), **Dünya Güzel Olmalı** (1954), **Söz Gibi** (1974) **Öğle Rakıları**, (1986) **Tükenez** (1990) adlı kitaplarında toplamıştır. Romanları: **Sürgün Alayı** (1974), **Pulsuz Tavla** (1976), **Kalemin Eteğinde** (Pulsuz Tavla ile, 1984). Anıları **Acılı Kuşak** (1968) ve Şairler **Dövüşür** de (1981) bulunmaktadır. Yazısının başında "Her insanın birçok anısı olur. Bunlar, çocukluk, gençlik, erginlik, yaşlılık anılarıdır. Kim saptar bunları, kim ayırır, yerli yerine kim kor? Herhalde gene kişinin kendisi." diyen yazar anılar zincirinin hepsinden önemli bir anısını şöyle nakletmektedir.

Ben Atatürk'ün Arkadaşıyım

Bu sözümü okuyunca beni kınayacak, belki de, "Bu emmi amma atıyor!" diyeceksiniz. Haklısın. Ama bekleyin, anlatayım.

"Ben, 1920 yılında Ankara'da doğdum, bütün çocukluğum da bu kentte geçti. Atatürk de benim doğduğum yıllarda Ankara'ya gelmişti. Atatürk'ün gün geçtikçe güçlenmesi, Cumhuriyetini kurması, yaşamı Ankara'da geçmişti. Biz çocukluktan çıkmaya çabalar büyürken, Atatürk de büyüyordu. Atatürk'ü tanıdığımda sanıyorum ki 7-8 yaşlarında idim. İstasyondan Samanpazarı'na doğu çıkan yokuşun ortalarında o zamanlar, Türk Ocağı denilen mermer, görkemli bir yapı

yükseliyordu. O günlerin Ankara'sında Atatürk, hemen hemen haftanın birkaç gününde gelir, bu yapının yükselişi ile ilgilenirdi. Evimiz Denizciler caddesinde olduğundan benim yaşındaki çocuklar da gider, bu yapının kırk mermerlerinden birer parça alır, gazoz kapağı oynardık. Bu oyun, gazoz kapaklarını bir çemberin içine dizmek ve oradan mermerle dışarı çıkarmak biçiminde oynanırdı.

Mermer kırıklarını almaya gittiğimizde çoğu zaman Atatürk'ü görürdük. Otomobilinin çevresinde motosikletli polisler, arabalara binmiş yakınları ile Atatürk'ün gelişi her zaman belli olurdu. Benim yaşındaki, mermer almaya gelmiş çocuklar da yani bizler de tek sıra dizilir, Atatürk'ün önümüzden geçmesini beklerdik. Bizi böyle askermişçesine tek sıralı dizilmiş gören Atatürk de önümüzden geçirdi.

Artık öyle olmuştu ki, biz de, Atatürk de birbirilerimizin tanışı olmuştuk. Bazen önümüzden geçerken kimimizin yanağını sıkar, saçını okşar, kimimizin adını sorardı. Bu tanışıklık, Türk Ocağı'nın yapımına değin aylarca, yıllarca sürdü. Öyle olmuştu ki, Atatürk çoğumuzun tek tek adını unutmayacak kadar bizleri tanıdı. Tek sıra olduğumuzda, "Nasılın Mehmet? Nasılın Ahmet? Sınıfını geçtin mi? Kuşpalazı olduğunu duymuş-tum, iyileştin mi? gibi sorular soracak kadar bizleri tanırdı olmuştu.

İlkokulu bitirdik, ortaya başladık. O zaman Ankara'da bir ortaokulla bir lise vardı, ikisi de bir arada öğrenim yapardı. Atatürk, Çankaya'da sıkıldığı zamanlar okulumuza gelir, bazı sınavlara girerdi. Sınavlarda sorular sorardı. Lisede, sorulan sorulara iyi yanıt verenleri Avrupa'da okumaya yolladığını duyardık. Bunları duydukça da: "Ah, Atatürk bizim sınavımıza da girse, bir de sorulara yanıt versek, bizi de Avrupalara gönder-

se..." diye özenirdik.

Benim sınavlarıma girmedim.

Başka arkadaşlarımla sınavına girdiğini biliyorum. İçlerinde Avrupa'ya gidenler de oldu.

Biraz daha büyüdük, izci olarak Atatürk'ün önünden Cumhuriyet bayramlarında geçtik. 19 Mayıs törenlerinde önünde jimnastik gösterileri yaptık. Adı sonradan Türk Ocağı'ndan Halkevine çevrilen yapıda verilen öğrenci temsilinde oyunlar oynadık. Bizleri hep gördü. Lisenin son sınıfında idim. Bir öğleye doğru idi. Dersten çıkıp bahçede oynarken Halkevi'nin tepesindeki bayrağın yarıya indirilmiş olduğunu gördük. Okulu, öğretmenleri, yöneticileri bir hüznün kaplamıştı.

"Ne oluyor?" dememize kalmadı. Atatürk'ün öldüğü, bayrağın onun için yarıya çekildiği kara haberi kulaktan kulağa dolaştı. Öğretmenlerimiz ne yapacaklarını bize ne diyeceklerini şaşırılmışlardı.

"Hadi, bugün okul kapandı..." dediler.

Evlerimize gittik.

Atatürk'ün İstanbul'da öldüğü haberi bütün kente yayılmıştı. O zamanlar Ankara, Atatürk demekti. Ankara başımıza çökmüş gibi oldu.

"O benim arkadaşım..." diye hıçkırma hıçkırma ağlamıştım. Büyükle: "Nereden arka-

daşın oluyor?" diye sorduklarında: "Mermer alırken, hep bizi sever, okşardı" diyordum. Bundan olacak, Atatürk'e hep çocukluk arkadaşım gözüyle bakmışımdır."

Onun yüceliğini, aradan yıllar geçtikten sonra daha iyi anlıyorum. Ama anlatabiliyor muyum?¹

Malik Aksel'in de doğum tarihi kaynaklarda farklı farklı geçmektedir. Selanik doğumludur (1901 yahut 1903?) 15 Şubat 1987 yılında vefat etmiş bir ressam ve yazarımızdır. Balkan Harbi dolayısıyla ailesi İstanbul'a gelmiş, Malik Aksel de eğitim ve öğretimini İstanbul'da tamamlamıştır. 1928 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın açtığı sınavı kazanınca Berlin Güzel Sanatlar Akademisi'ne gönderilmiş, dört yıl süreyle resim ve grafik sanatlar alanında okumuştur. **Sanat ve Folklor** (1971), **İstanbul'un Ortası** (1977), **Ayrı Resim Sergisinde Otuz Gün** (1943), **Anadolu Halk Resimleri** (1960) adlı kitapları kendi alanında son derece yararlı eserlerdir. Aşağıdaki anısı Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğretmen iken yaşadıklarıyla ilgilidir. Yazının başlığı "Atatürk ve Sanat" adını taşımakta ve iki anı içermektedir.

"Doğu Türkistan'dan üç kardeş yürüye yürüye sekiz ayda Ankara'ya gelirler. Bunlardan en küçüğü 12 yaşında bir kız çocuktur. Diğerleri 16, 18 yaşlarında iki erkek.

1-Mehmet Seyda, Çocukluk Yılları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1980, s.165-168

Bu üç kardeş, türlü güçlüklerle açlıkla, soğukla, sıcakla mücadele ederek bu uzun yolu almışlardır. Yanlarında tek itina ile taşıdıkları bir şey vardır, o da babalarının Atatürk'e yazmış olduğu bir mektup. Bu mektupta babaları, çocuklarının Çin Türkistan'ında esir hayatı yaşamalarına tahammül edemeyeceğinden onları Türk milletine emanet ediyordu.

Atatürk, mektubu okuduktan sonra bu çocukları Gazi Enstitüsü'ne gönderir. Bu üç çocuk orada misafir olarak kalırlar. Bütün mektep bunları görmek için müdür Halit Ziya Bey'in odası önünde birikmişken polisler, sivil memurlar, talebe arasına karışır. "Atatürk geliyor..." diye bir fısıltı, arkadan Atatürk görünür. Müdür, odasına girer. Türkistanlı üç çocuk elini öper ve ayakta dururlar. Buraya, bir harita getirtilir, masaya yayılır. Atatürk, çocuklara nasıl ve ne yoldan geldiklerini sorar, çocuklar nerelerden geçtiklerini haritada bir bir göstererek her şeyi kolaylıkla açıklarlar. Atatürk bu üç çocuğa özel bir ilgi gösterir.

Bu çocuklar bu uzun yolculuktan hayli yorulmuş görünüyordular. Erkek çocukların en büyük kaygıları çelimsiz, zayıf kız kardeşlerini tehlikelerle dolu yollarda korumaktı. Erkekler, bildiğimiz kıyafetti, kız çocuk ise işlemeli bir başlık, uzun fitilli mahalli bir elbise içinde idi. Anlaşılır bir Türkçe konuşuyorlardı. En büyükleri Türkiye'den gelen Çalıkuşu romanını okuduğunu söylüyordu. Atatürk bu üç çocuğun küçüğünü Kız Sanat Okuluna, diğer iki erkek çocuğu da askeri okullara gönderdi.

Bundan sonra Atatürk sık sık Enstitüye gelmeye başladı. En çok da tarih ve edebiyat derslerine giriyordu. Bu arada da talebeden çok, öğretmenlere sualler soruyor, bazen de aldığı cevapları açıklıyor, onlara hayli ter döktürüyordu.

Bir gün kapı açık olduğundan mı ne, Atatürk el işleri dersine girdi. Öğretmen tahaya bir kutu resmi çizmiş, bunun nasıl yapılması gerektiğini açıklıyordu. Bu kutu mukavvadan olacaktı, üzeri de ebru kâğıtla kaplanacaktı. Enstitüde her bölüm kendini diğerlerinden yüksek gördüğü için, bu bölüme "mukavva fakültesi" diye ad takılmış, el işleri hafife alınmıştı. Ama Cumhuriyetin 10'uncu yıldönümünde Ankara'yı Açık hava sergisi hâline getiren bu bölümdü. İlk defa

Anadolu'ya trenle seyyar sergi tertipleyen bu bölümdü.

Atatürk, sınıfta yapılan işlerle uzun uzun ilgilendi, sorular sordu, dershaneden çıkılacağı sırada öğretmen kürsü üzerinde bıraktığı ve itina ile muhafaza ettiği not defterini belli etmeden aldı, bunu iç cebine yerleştirdi. Atatürk'ün yanında Hasan Âli, müsteşar İhsan Sungu ve bazı talim terbiye azaları bulunuyordu. Atatürk, Hasan Âli'ye:

-Defter, dedi.

Hasan Âli anlayamadı, acele sınıf defterine elini uzattı. Atatürk:

-Hayır, o değil, küçük defter... diye tekrarladı.

Anlaşıldı. Atatürk öğretmenin gizlice cebine koyduğu not defterini istiyor. Öğretmen, ceketinin iç cebinden not defterini çıkardı, Hasan Âli'ye verdi. Hasan Âli'nin yüzü kireç gibi olmuştu.

Defter eski yazı ile yazılmıştı. Atatürk'ün kaşları çatıldı. Talebede bir merak, bir heyecan, sınıf derin bir sessizlik içinde Atatürk sayfaları çeviriyor ve her sayfa üzerinde duruyor, yazıları okuyor. Diğer öğretmenlerin defterlerinde isim ve numara bulunurken, bunda mülâhaza hanesinde neler yoktu.

Şinasi adında bir öğretmenin garip me raklarından biri not defterine talebelerin, hatta muallimlerin akla gelen gelmeyen şeylerini yazmaktı. Daha doğrusu bu, bir hatıra kırk ambarı idi.

125 Necmi, ağaç işleri ödevini para ile mektebin marangozuna yaptırır, sonra el işleri öğretmeninden de en iyi numarayı alır. Üstelik öğretmen de bunun işlerini talebelere örnek iş olarak gösterir. Her şeyin safi iyidir ama öğretmenin safına ne denir? Bu, bilmiyor ki, o talebelerine senede bir numara verirken, talebe ona her gün numara veriyor.

128 Şahin. Bu talebe Almanca dersinde kâğıdına Şahin yazacağına Falke diye adını yazıyor. Hocaya yaranmak için bu gayret fazla değil mi?

Naciye, sanat tarihi imtihanında, "minarenin şerefesi" yahut "çanaklığı" diyeceğine minarenin balkonu demiştir. Böyle kültürsüz bir öğrenci nasıl öğretmen olacak, bilmem.

Kız öğrencilere en zor gelen lehim işleridir, bir de planya ile tahta rendelemek. Hiçbirinin gücü bu işe yetmez, ama hepsi de er-

keklerden iyi numara alırlar. Üstelik bu işleri erkeklere yaptırmanın da biliyorlar. Kol kuvveti erkeklerde, zekâ kuvveti kızlarda.

250 Hidayet Hanım, güzellikte sınıfın kraliçesi olabilir. Bütün ödevlerini erkek talebeye muhtaç olmadan yapar. Fakat erkek talebeler şeytan görmüş gibi bu kızdan kaçarlardı. Kimse yanında oturmak istemez. Tesadüfen oturmuşsa derse bakmaz, onun yüzüne bakar, eline bakar, üstüne başına, hatta kıyım-damasına mana verir. Herkes ondan çekinir. Neden böyle oluyor. Çünkü bu kız öğrencisinin çantasında ya bir kertenkele ya bir yılan yahut da bir kibrit kutusu içinde bir akrep. Hiçbir şey yoksa ceplerinde muhakkak bir fındık faresi, bir yarasa bulunur.

Bir defasında elinde bir kertenkele ile Osman adında sporcu bir arkadaşını öyle bir koşturur ki, yanışa çıkmış olsaydı, muhakkak bir rekor kırardı.

Naciye Tomruk, sınıfın en beceriksiz talebesidir, üstelik kekeme, nasıl ders anlatacak, bilmem, ama işittiğim bir şey varsa, her halde doğrudur, yatakhane bütünü öğretmenlerin taklitlerini yapmış.

Son zamanlarda hocalar kopya edenleri pek yakalamıyorlar. Yakalasalar ne olacak, bütün talebe sınıf dökülecek, kendileri açıklar livası kalacak... İyisi mi görmemezlikten gelmeli.

**

Atatürk bunları bir roman gibi okurken gerilmiş olan kaşları düzeler, yumuşar hatta için için gülmeye başlar. Hasan Âli, İlh-san Sungu ferahlar. Diğer Maarif erkânı da Atatürk'e uyarak gülümserler. Hatta İhsan Bey dayanamaz, Şinasi Barutçu'nun sırtını okşar:

-Haydi haydi kurtuldun ama dikkat et, der...

O sıralarda kesinlikle eski yazı yasaklanmış, mekteplere de tamimler gönderilmişti.

**

Resim dersi sade atölyede yapılmıyordu. İstenildiği zaman dışarı çıkılır. Manzara veya herhangi bir şeyin resmi yapılırdı. Yine böyle bir gün Atatürk'ün mektebe geleceği öğrenildi. Çocuklara haber saldım: "Hazırlansınlar, Çiftlik'te resim yapacağız" dedim. Çiftlik yolunu tuttuk. Böyle manzaralar yapılacak zaman çocukları serbest bırakır, istedikleri, beğendikleri yerlerin resimlerini

çizerler, boyarlardı. Bu arada dolaşır resimleri tenkit eder, tashihler yapardım.

Çocuklar dağıldıktan sonra nereye gittikleri belli olmadı. En çok uğradıkları hayvanat bahçesinde dahi kimseler yoktu. Marmara havuzu kenarında da görünmediler. Nereye gittimse karşıma bir öğrenci çıkmadı. Saat 12'ye gelmişti. Enstitüye yalnız giderken, "Muallim Bey!" diye bir ses kulağıma geldi, baktım hepsi bana doğru geliyor.

-Efendim, biz Atatürk'ün yanında resim yaptık, Çiftlik müdürlüğü bahçesinde. Talebeden biri de: "Efendim, hep beraber yuvarlanırlar doğru giderken Atatürk'ü bu bina önünde gördük, yanına gidelim mi, gitmeyelim mi diye tereddüt ederken iki iri kurt köpeği havlayarak üzerimize doğru atıldı.

Atatürk:

-Korkmayın çocuklar, onlar bir şey yapmaz diyerek bizi yanına çağırdı... O da bizim gibi çimlere oturdu. Enstitüden resim yapmak için geldiğimizi, muallimimizin adını söyledik, daha birçok şeyler konuştuk. "Hadi bakalım resim yapın, görevim" dedi. Biz resim yaparken, o birer birer resimlerle ilgileniyor, sonra bir öğretmen gibi resimleri tenkit ediyordu."

Atatürk mektepte iken, ne çabuk, nasıl Çiftliğe gelmişti, buna şaşıyor, onun manevra kabiliyetine bir defa daha inanmış bulunuyordum.²

Sonsöz:

Büyük Atatürk'ü bir kere daha rahmetle, saygı ve sevgiyle anıyoruz.

YUNUSÇA SEVGİ PROJESİ ÜZERİNE

FATMA
TUTAK

Yil 2021, kafasında değişim rüzgarları esen, mesleğini hiç yapamamış bir öğretmen bu yılın Unesco tarafından Yunus Emre'ye ithafını fırsat bilerek yola çıkar. Aklında çocukluğunda dinlediği Yunus Emre şiirleri, bestelenmiş ilahileri ile bugün ne büyük anlamlar çağrıştırdığının ayırımına vardığı mermere kazanmış anılar... Dedesinden, ninesinden, anasından, atasından bir olay, bir durum karşısında duyduğu yerli yerince söylenmiş atasözleri misali. Duruluğundan, özlülüğünden hiçbir şey yitirmemiş, membandan çıktığı haliyle günümüze kadar ulaşan hikmet dolu sözlerin dün olduğu gibi bugün de yeni filizlenen fidanlara can suyu olabileceğini düşünerek kolları sıvar.

Neden olmasın sorusu çıkış noktasıdır. Zihninde o zamanlar ekilmiş tohumların şimdilerde hikmetlerini devşirdiği meyveli ağaçlara dönüştüğünü gördükçe belirir bu soru ve kulaklarında çınlamaya başlar: Neden olmasın?

Asırlar önce bu topraklarda yaşamış, şiirleri, deyişleri dilden dile dolaşan, yetmiş iki millete bir gözle bakan ve her fırsatta bunu bize de öğütleyen bir değer Yunus Emre. Gönül kazanmayı her türlü kazancın üstünde tutan, gittiği yerlere sevgiyi, hoşgörüyü, iyiliği götüren ve buralıdır bizdendir diyerek sahip çıkılan; bu sebeple birden fazla şehirde mezarı bulunan bizim Yunus'un altın değerindeki öğütleri çocuklarımızın yoluna niçin ışık tutmasın?

Bu düşüncelerle alır sazı- kalemi eline ve yazmaya başlar. Kafasında yanan güçlü ışığın aydınlattığı uykusundan yeni uyanmış ve hallaç pamuğu gibi oradan oraya atılmış fikirleri intizama çalışırken heyecan içinde hocasını arar. Havada uçuşan ve ışıktan gözleri kamaşmış fikirleri boy sırasınca dizmeye çalışırken bir çırpıda anlatır tasarısını. Oradan aldığı olurla bu kez en az kendisi kadar idealist bir okul öncesi öğretmeni olan arkadaşının kapısını çalar ve doğru kapıyı çaldığını anlamakta gecikmez. Arkadaşı yardıma dünden hazırdır.

Okurlar, araştırırlar; bu konuda daha önce ne yapılmış ne yapılmakta eksiklik nerede bir bir öğrenirler. Hakikatte bu konu üzerinde çalışılması gereken bir konudur. Özellikle okul öncesi eğitimi dışarıdan alınan eğitim modelleriyle yürütülmektedir. Üstüne üstlük etkinlikler yetersizdir ve bu konuda öğretmenler sıkıntı çekmekte, birbirini tekrar eden faaliyetlerden beklenen verim alnamamaktadır. Okuma saatinde okunacak masal kitapları hem yetersiz hem de yerlilikten uzak hatta o yaş çocuğuna hitap etmeyen birkaç devir öncesinin anlatılarıdır.

Şimdi bu araştırmalardan elde edilen verileri sizleri sıkmadan açmaya çalışalım: Eğitimin anne karnında başladığı bugün bilinen bir gerçek. Hayata merhaba dedikten sonra ise anne kucağında ve ev ortamında devam ediyor. Akabinde kurumsal ve örgün eğitimin ilk basamağı ve adeta aile ile okul arasındaki son dönemeç olan okul öncesi dönem başlıyor. Burada kitabi bilginin enjekte edilmesinden evvel duylulara ve duylulara hitap eden nispeten organik bir eğitimden söz edilebilir. Çocuğun zihniyle beraber kalbine de temas edilebilen son derece önemli bir dönemektir bu. İşte buradan hareketle son dönemlerde popüler olan değerler öğretisini ağaç yaş iken eğilir düsturunca azar azar vermek elzemdir.

Ülkemizde değerler eğitimi 2010 yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şura kararlarında ve MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından vurgulanmış ve değerlere okul öncesinden itibaren her eğitim kademesinde yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Değerlerin öğrenilmesi yaşam boyu devam eden bir süreçtir, ancak temel evrensel değerler okul öncesi dönemde kazanılır.*

Buraya kadar her şey iyi fakat okul öncesi için ilgili bakanlığın ve bazı yerel yönetimlerin uygulamayı uygun görüp müfredata

dahil ettiği değerler, ithal edilen eğitim sistemlerinin (Montessori, Waldorf ve Reggio Emilia) içine serpiştirilmek suretiyle verilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca yurt genelindeki okullarda üzerinde mutabakat sağlanmış ortak değerler yerine her kurumun kendi içinde belirlediği değerler ön plana çıkmaktadır. Bunlar evrensel ölçekte kabul görmüş konulardır ve birçok ülkede benzer ve farklı versiyonları uygulanmaktadır. Ancak özellikle ülkemizde uygulama noktasındaki program eksikliği uygulayıcıları sıkıntıya düşürmektedir.

Yunusça Sevgi eğitim modeli bu toprakların yetiştirdiği bir Müslüman Türk büyüğü olan Yunus Emre öğretilerinden damıtılarak elde edilmiş ve en başta kazanılması gereken kök değerler etrafında şekillenmiştir. Adından da anlaşılacağı gibi SEVGİ temeli üzerine inşa edilir. Çünkü onun inancına göre kâinat sevgiden var olmuştur. Sevmeyi öğrenen bir insan dışındaki dünyayı ve kendi iç dünyasını daha kolay anlamlandırır. Sevgiden yola çıkılarak oluşturulan değerler yedi maddede toplanır.

Değerler eğitiminde çeşitli yöntem ve teknikler benimsenmektedir. Burada hikâyelerin yaygın olarak kullanılmasının çocuğun değerleri gerçek hayattaki benzer olaylarla ilişkilendirmesini ve içselleştirmesini kolaylaştırdığını belirtilmektedir. Çocuk edebiyatı ile ilgili yapılan araştırmalara göre kitaplar çocukların sosyal, bilişsel, duygusal birçok gelişim alanını destekleyerek arkadaşlarıyla olan iletişimini güçlendirmektedir.*

Ayrıca kahramanlık hikâyelerinin öğrencilerin kalbine dokunduğu, bu sayede de öğretmenin anlattıklarını ve kuralları daha

çok içselleştirdikleri, daha fazla sorumluluk aldıkları, özgüvenlerinin, özsaygılarının ve duyarlılıklarının geliştiği, takım ruhunun desteklendiği ve problem çözme becerilerine olumlu katkı sağladığı görülmüştür.*

Bu verilerden yola çıkarak kalemi eline alan öğretmenimiz -serde yazarlık da vardır- belirlenen konularda yedi ayrı masal kaleme alır. Bunlar hem evrensel değerlerden hem de kültürümüzden izler taşıyan masallardır. Haftalara günlere kadar planlanan program içerisinde işlenmekte olan konu ile ilgili masal çocuklara okunacak ve karşılıklı çıkarımlarda bulunarak konu pekiştirilecektir. Ayrıca Yunus Emre şiirlerinden dörtlükler okunacak bu ziyafetle çocukların dimağı beslenerek dil becerileri desteklenecektir. Bunun yanında mevsimine göre okul dışı doğa ve müze gezileriyle okul içi kişisel katılımlı faaliyetlerle -resim, müzik ve müzik eşliğinde şiir okunması, şarkılar söylenmesi ve el becerisi gibi- konunun içselleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Yunusça Sevgi eğitim modeli kendi içinde gelişime, değişime, büyümeye açık, yaşayan bir modeldir. Öğretmenlerden, çocuklardan ve ailelerden alınan dönütlerle gelişimini sürdürmesi amaçlanmakta iyiye, güzele ve 'sevi' ye doğru yolculuğu devam etmektedir. Tıpkı model aldığı ünü çağları aşan, dünyanın pek çok yerinde insanlarca tanınan, sevilen ve saygı duyulan Türk büyüğü Yunus Emre gibi...

Not: Projenin hayata geçirilmesi yolunda iş birliğine başvurulmuş ilgili kurumlardan bugüne kadar olumlu ya da olumsuz bir dönüş alınamamıştır.

***Dergipark /Makaleler/ Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi**

SİZİN KAÇ LEYLANIZ VAR?

SERPİL
YALÇINKAYA

Ey kervancı, ey kervan! Leyla'mı nereye götürüyorsun? Leyla'm, canım ve yüreğim olduğu halde? Ey kervancı, nereye gidiyorsun? Leyla'mı niçin götürüyorsun?..

Gözüm kapalı dinliyorum bu enfes sesi, yorumu... Keşke herkes, hemen şimdi dinlese istiyorum, Mohsen Namjoo'dan "Ey Sareban"ı. Bitiyor tekrar başa alıyorum. Hiç bitmesin istiyorum. Sözleri yüreğime işliyor, ince ince kanatıyor, sızlatıyorlar her yanımı.

**Birbirimize yalnızken verdiğimiz söz-
lere Allah şahitken?**

**Ve aşkımızın karar kılmadığı hiçbir
yer yokken?**

**Ey kervancı, nereye gidiyorsun...
Ey kervancı, ey kervan!**

Leyla'mı nereye götürüyorsun?

**Leyla'm, canım ve yüreğim olduğu
halde?**

Takatim kesiliyor, nefes alışverişim değişiyor. Başka bir âleme geçiş yapıyorum sanki. Dakikalarca, günlerce, aylarca kıpırda(ya)madan düşüncelere dalıp gidiyorum.

Sorguluyorum kendimi...

Şu içinde yaşadığım hayatımda, onca yıl boyunca neler elde etmiş, nelere kavuşmuş ve nelerimi kaybetmişim diye...

Kendimi arıyorum ben. **Ben**-in içindeki **ben**-i.

Kaybolup giden **ben**-i.

Ulaşamadığım, ulaşıp da kaybettiğim ne varsa;

Hep orada kaldığımı hissediyorum.

Neyim ben???

Neye kavuşmak için çabaladıysam, -ama kavuşmadıysam- oyum ben.

Belki de...

"Neyimi kaybettiysem, oyum ben"; diyorum kendime...

Dalıyorum zihnimin en karanlık dehizlerine. Kaç kör kuyum var, bilmeden...

Yüreklendiriyor, bu şiirsel söyleyiş; daha derinlere git diyor... Ulaşamadığın Leylanı, Leylalarını ara, bul... Bulamadıysan, erişemediğine ağla sonra. Ve sonra...

Kavuşmak mı iyiydi, kavuşamayıp da orada bir başına kaldığını bilmek mi?...

Neyin aşkıydı benim Leylam, hangi ulaşamadığım şeyin...

Hem tek bir Leyla da değildi ki...

Biliyorum, bir sürü Leylam var benim ulaşamadığım; erişip-kavuşup da ayrı düştüğüm...

Kalabalıklar ortasında bile, Karlı dağ başlarında, soğuktan donarak yürüyorum;

Belki de güneş tam tepemde, kızgın çöl kumlarında, ayaklarım yanarak; ciğerim dağlanarak,

Karanlık ormanlarda, iliklerime işlemiş korkularıyla, avazımın çıktığı kadar (sessiz) çığlıklarım...

Neydim ben ne olmalıydım ne oldum...

Birkaç yudum kahve içmişsin, kokusu ve tadı, -dimağına, damağına henüz işlemişken- bitivermiş; kocaman boş bir kupanın elinde kalakalmayımış şu hayat...

"İnsan bir ömür koşsa da yettiği sadece nasibiymiş" i kabullenip(!)

Kör kuyuların(m)daki Leylalarım "Ei-veda" diyorum...

HEM BAYRAM HEM GEZİ

ANUŞ
GÖKÇE

Ramazan Bayram'ın ilk günü büyüklerimizle bayramlaşıp gerekli ziyaretleri yaptıktan sonra çocuklarımızla birlikte vakit geçirmeye karar verdik.

Bayramın ikinci günü Konya'ya geçtik. Saraçoğlu'nda ailemle bayramlaştıktan sonra eve döndük. Ayşe kızım Bayramın ikinci günü nöbetçiydi. Ertesi gün eve geldi. Bir duş aldıktan sonra Obruk köyüne Obruk Hanını ve gölünü görmeye gittik. Çumra'dan yeğenim Mehmet de eşi Çiğdem ve iki bebesi Almina ve Aysima ile birlikte bizlere eşlik etti. Yine Amcamızın torunu Secem de bizim gezimize katıldı.

Obruk Hanı

Obruk Hanı, Konya'nın 70 km mesafesinde kuzeydoğusunda Konya-Aksaray güzergâhında yer almaktadır. 13. Yüzyıla tarihlenen hanın kapısında inşa kitabesi bulunmamaktadır. Selçuklu dönemine ait han Karatay Belediyesi sınırları içerisinde yer almaktadır.

Han kapalı olduğu için içeri gezemedik.

Etrafını tavaf eder gibi çepeçevre dolaştık.

Kuzeydoğu ve güneybatı ekseninde dikdörtgen bir plana sahip olan han açık avlu ve kapalı, barınaklı mekân olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Gü-

neybatı cephesinin ortasında dışa taşkın bir kütle olarak yükselen taç kapı, üst çevresi üzerinde dendanları (gözetleme yeri) ile bir kale kapısı görünümündedir. Selçuklular cami, medrese, han, hamam vs. binalarını yaparken malzeme olarak eski dönem yıkıntılarında çıkan malzemeleri kullanmaktan çekinmemiştir. Hanın dış duvarlarında taşların arasında yer yer tarih öncesi dönemlere ait kabartma-

lar, yazılar, bitkisel motifli süslemeler, yön belirtmede kullanılan özel işaretler, çarkifelekler, kılıçlar vs. süsleme objeleri bulunmaktadır. Bu objeler ziyaretçilerin dikkatini fazlaca çekmekte ve çeşitli anlamlar yüklemesine vesile olmaktadır. Cephelerin köşelerinde prizmatik birer kule yükseltilmiştir.

Hanın çatı duvarlarının orta yerlerinde dışarıya doğru çıkıntılı mermer oluklar bulunmakta, bu olukların ucunda oldukça kalın ve uzun bir zincir zemine kadar sarkıtılmaktadır.

Obruk Köyü Camisi

Obruk Camisi, Obruk Hanı ve gölünün kuzeybatısında köyün merkezinde yer alır. Caminin tavanı ve direkleri ahşaptır. Dikdörtgen planlı olan caminin duvarları kesme taşlardan inşa edilmiştir. Camiye giriş kuzeydoğudan camiye bitişik güdük minarenin bitişiğindeki kapıdan girilir. Caminin yapılış tarihi 19. Yüzyılın sonları olarak tahmin edilmektedir.

Biz gittiğimizde cami kapalıydı. Hanın karşısındaki tarihi mezarlığı ziyaret ettikten sonra dönüşte güvenlik görevlisi geldi ve kapıyı açtı. Mahfilin korkulukları ajur (kafes biçiminde delikler ve gözeneklerin açılması) tekniğinde yapılmıştır. Sütunlar düz yastıklara

sahiptir. Yastıklar maviye boyanmıştır.

Dikdörtgen biçimindeki ahşap mihrap üç **bordürle (ayraç)** çevrilmiştir. Bordürler ajur tekniğinde bitkisel ve geometrik motiflerle süslenmiştir. Birinci bordürde palmet, ikincisinde zikzak, üçüncüsünde ise palmet ve kıvrık dallar ve yapraklar yer alır.

Ahşap minber sade bir görünüşe sahiptir. Yan aynalıklar (**minberin gövdesinin yan yüzlerinde üçgen şeklinde olan geniş bölüm**) üzerinde çakma etniğiyle üçgen şeklinde bir kompozisyon oluşturulmuştur. Korkuluklarda ajur tekniğiyle sürahi motiflerine yer verilmiştir.

Caminin iç kısmı mihrap duvarına dik dörderli iki sıra ahşap sütunla üç sahna ayrılmış, orta sütün daha geniş ve yüksek tutulmuştur. Kuzey duvarının önünde ahşap bir mahfil bulunmaktadır. Cami ahşap tavanlıdır. Tavanın ortasında fırırlı çarkı felek yer alır. Çarkifelek motifinin içinde oyma tekniğiyle yapılmış göç-

İzzet Ağazade Süleyman Ağanın mabudumu Mustafa Ağa ruhu için fatiha. Sene 1288

Morhum ve masğurlele nesil oğlu İbrahim Ağanın ruhuna fatiha. 1238 h.

Morhum ve masğurlele Esseyit Mehmet Efendi ruhu için fatiha

men kuşlar tasvir edilmiştir.

Caminin mimarı Altınekin Ali Paşa Camiini de yapan Dülgerli köyünden Ali Usta olduğu tahmin edilmektedir. (karpuz, Envanter, C:I, s.888-889)

Kızören Obruğu

Konya'nın Karatay ilçesine bağlı Kızören obruğu karstik oluşumlu bir göl olup şehre 70 km mesafede bulunmaktadır. Çapı 228m, derinliği 171m ve olan obruğun 145m su ile doludur. Pek çok obruğun bulunduğu Obruk Platosunda kalker blokları üzerinde yer alır. 20 m aşağıda olan gölün yüzeyi aşırı derece sulamada kullanıldığı için çok alçalmaktadır. Batı kenarında Selçuklu kervansarayı yer alan Kızören gölü Türkiye'nin en büyük obruğudur.

Obruk Köyü Mezarlığı

Han'ın giriş kapısının tam karşısında tarihi Obruk köyü mezarlığı var. Çok eski olan mezar taşları bir yüzleri zamanla düzleşmiş bir balbal görünümündedir. Mezar taşlarının bir tarafında çarkıfelek, yön belirleyen özel işaretler, defne ve palmiye motifleri bulunmaktadır. Atalarımız "bu gâvur mezar taşı" diye kullanmaktan çekinmeyip ölülerin başucuna diktikleri taşın arka tarafına Eski Türkçe ile mezarda yatan hakkında bilgiler kazımışlardır. Yazıların büyük bir

kısmı zamana karşı koyamayarak silinmiştir.

Mezarlıkta Roma, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait mezar taşları bulunmaktadır. Osmanlı dönemine ait okuyabildiğim birkaç mezar taşını sizlerle paylaşacağım.

İkinci namazından sonra Sultanhanı'na

gittik.

Sultan Hanı

Sultan Hanı, Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat tarafından M.1229 yılında yaptırılmıştır. Bu tarihi Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat adına taş kapıda bulunan kitabeden çıkarıyoruz. Ziyaretçiler tanıtım için yazılan panoda inşa tarihi 1276 olarak verilmiştir. Bu tarih yanlıştır. Ancak yeni bir ilave ya da tamirat yapılmış olabilir.

Sultan hanının kuzeydeki taş kapısı taş işçiliğin ve oymacılığının en mükemmel numunelerinden biridir. Kapının üstünde sülüs hat ile binanın yaptıranı ve inşa tarihi hâk edilmiştir. Kapının yan tarafları geometrik motiflerle ve üst kısmı ise mükemmel oyma ve mukarnaslarla, bitkisel motiflerle ve rölyeflerle süslenmiştir. Yazı aynı zamanda bir süsleme malzemesi olarak kullanılmıştır.

Kesme taştan örülmüş, dikdörtgen bir yapıya sahip olan han kuzey ve güney ekseninde uzanmakta ve iki bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölümde üstü açık avlulu mekân yer almaktadır. Avlunun ortasında kesme taşlardan yapılmış bir mescit bulunmaktadır. Mescide kesme taşlardan yapılmış bir merdivenle çıkılmaktadır. Avlunun etrafında sıra sıra odalar vardır. Odaların yanında bir de

hamam bulunmaktadır.

Gelen yolcular önce hamama giderler ve temizlenirler. Hamamda onlara temiz çamaşırlar verilir ve görevliler tarafından kirli çamaşırları yıkanır. Bütün hanlarda Sultan2ın emri ile yolculara üç gün boyunca ücretsiz olarak barınma ve iaş hizmetleri verilmektedir. Bu durum bir gelenek halinde bütün Türk devletlerinde

SULTANHAN'I TAÇ KAPISI

OBRUK HAN'I TAÇ KAPISI

lı olarak yolcuların kaybolan veya ziyan olan mallarını devlet garantisi altına almasıdır.

İkinci bölümde ise kapalı mekân yer almaktadır. Buraya yine taç kapı gibi süslü ve kitabeli bir kapıdan girilmektedir. Mekân, taş sütunlarla mekân 4 sıra halinde sivri kemerlerle birbirine bağlanmış ve sütunla 5 sahna ayrılmıştır. Burada yolcuların atlarına bakılmakta, yemi ve suyu verilmektedir.

Sultanhanı restore edilip, kışlık bölümünü halı reyonu olarak düzenlemişler. Halılar koleksiyoncu Faik Solak'a ait. Genelde Gördes, Salihli ve Konya yöresine ait halılar sergilenmekte. Çiçek ve ağaç desenli halılarla ortası göbekli, kenarları hayvan ve süvari figürlü ipek ve yün halılar bulunmaktadır.

Akşamüzeri Sultanhanı'ndan ayrıldık ve Konya'ya doğru hareket ettik.

FOTOĞRAFLAR: MERVE AYBALA GÖKCE

ACZİMİN GİRYESİ

Ahmet
Sevgi

BAŞARILARI ALKIŞLAMAK

*Sağ olsunlar, toplumda üzüntüleri paylaşan çok,
Lakin başarıları alkışlayan nedense pek yok.*

17 Mayıs 2024

(Ahmet Sevgi)

